

Wyrok z dnia 10 sierpnia 2000 r.

I PKN 768/99

Do stosunków pracy mianowanych urzędników państwowych stosuje się art. 23¹ § 1 KP.

Przewodniczący SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Katarzyna Gonera, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 10 sierpnia 2000 r. sprawy z powództwa Bożeny K., Stanisławy B., Anny T. i Krystyny R. przeciwko Urzędowi Statystycznemu w Z.G. o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia zmieniającego, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 5 października 1999 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 1999 r. [...] i przekazał sprawę temu Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Powódki Bożena K., Stanisława B., Anna T. i Krystyna R. były mianowanymi pracownikami Urzędu Statystycznego w G.W. Pracodawca ten pismami z dnia 26 listopada 1998 r. zawiadomił każdą z powódek, że – stosownie do zmian organizacji urzędów statystycznych wynikających z zarządzenia nr 4 Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 października 1998 r. (Dz.Urz. GUS Nr 14, poz. 94) – z dniem 1 stycznia 1999 r. stają się pracownikami Urzędu Statystycznego w Z.G.

Roszczenie pozwu o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia zmieniającego warunki pracy (zmienione w toku postępowania na żądanie przywrócenia do pracy) zostało skierowane przeciwko nowemu pracodawcy (Urzędowi Statystycznemu w Z.G.) i dotyczy jego pism, (doręczonych powódkom 20 stycznia 1999 r.) w sprawie zaproponowania każdej z powódek nowych warunków pracy i płacy w trybie przewi-

dzianym w art. 23¹ § 5 KP oraz we wskazanych przepisach zarządzenia nr 4 Prezesa GUS. Powódki zarzuciły, że pozwany pracodawca nie zachował określonego w art. 23¹ § 5 KP terminu, gdyż ich zdaniem – zmiana warunków zatrudnienia w związku z przejściem przez pozwanego ich dotychczasowego zakładu pracy mogła być proponowana tylko z dniem tego przejścia zakładu pracy, to jest 1 stycznia 1999 r. Dokonana zmiana warunków pracy i płacy po terminie z art. 23¹ § 5 KP nie ma oparcia w tym przepisie, a ponadto nie zachodziły warunki takiej zmiany określone w ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych. Powódki Anna T. i Bożena K., powoływały się ponadto na ochronę wynikającą z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o związkach zawodowych, gdyż – jak twierdziły – przedmiotowa zmiana warunków pracy i płacy nie została uzgodniona z działającą w Urzędzie komisją zakładową, w której pełniły funkcje określone w powołanym przepisie.

Pozwany zakład pracy wniósł o oddalenie powództwa. Twierdził, że powódki w styczniu 1999 r. otrzymały propozycję nowych warunków pracy i płacy ze względu na włączenie Urzędu Statystycznego w G.W. w strukturę Urzędu Statystycznego w Z.G. Odbędzie się to na podstawie § 2 ust. 7 zarządzenia nr 4 Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego i art. 23¹ § 5 KP. Nie został także naruszony przepis art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o związkach zawodowych, gdyż w zakresie Urzędu Statystycznego w Z.G. nie działa zakładowa organizacja związkowa.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z dnia 7 lipca 1999 r. przywrócił powódki do pracy w pozwanym Urzędzie Statystycznym w Z.G. na poprzednich warunkach. W uzasadnieniu tego wyroku stwierdzono, że: „pozwany uchybił konsultacji ze związkami zawodowymi, poprzedzając złożenie oświadczenia woli o wypowiedzeniu powódkom pracy”.

Na skutek apelacji pozwanego Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gorzowie Wielkopolskim uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie przed Sądem Rejonowym w całości i sprawę przekazał do właściwych czynności Prezesowi Głównego Urzędu Statystycznego w W. Powołując się na bezsporny między stronami fakt zatrudnienia powódek na podstawie mianowania, Sąd Okręgowy stwierdził, że stosunki pracy powódek podlegają nadal ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, a Kodeks pracy ma zastosowanie tylko w zakresie nie uregulowanym przepisami tej ustawy (art. 5 KP). Ponieważ wskazana ustawa pragmatyczna reguluje wyczerpująco zasady rozwiązywania i zmiany (w tym możliwość przeniesienia do pracy w innym urzędzie) stosunków pracy

urzędników mianowanych, w tym też w związku z likwidacją i reorganizacją urzędu (art. 10 ustawy), to przepisy Kodeksu pracy - w tym art. 23¹ KP - nie mają w tym zakresie zastosowania. Uregulowania zawarte w § 2 ust. 2, 3, 4, 5 i 7 zarządzenia Nr 4 Prezesa GUS-u skonstruowane zostały również na bazie przepisu art. 23¹ KP i zdaniem Sądu, pozostają w sprzeczności z bezwzględnie obowiązującymi uregulowaniami ustawy o pracownikach urzędów państwowych. W konsekwencji takiej oceny prawnej Sąd Okręgowy przyjął, iż droga sądowa w rozpoznawanej sprawie jest niedopuszczalna (art. 199 § 1 pkt 1 KPC). Zgodnie bowiem z art. 38 ust. 1 ustawy z 16 września 1982 roku od decyzji w sprawach wypowiedzenia lub rozwiązania stosunku pracy z urzędnikiem mianowanym, przeniesienia albo zlecenia mu wykonywania innej pracy, przeniesienia na niższe lub inne stanowisko bądź zawieszenia w pełnieniu obowiązków urzędnik ten może, w terminie siedmiu dni, wnieść odwołanie do kierownika organu nadrzędnego nad urzędem, w którym jest zatrudniony. Od decyzji w sprawach określonych w ust. 1 urzędnikowi państwowemu mianowanemu przysługuje skarga do sądu administracyjnego na zasadach przewidzianych w Kodeksie postępowania administracyjnego. W takich okolicznościach merytoryczne rozpoznanie sprawy przez Sąd Rejonowy dotknięte jest nieważnością (art. 379 pkt 1 KPC).

Strona pozwana wniosła kasację od powyższego wyroku zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 5 i art. 23¹ KP przez ich błędną wykładnię oraz art. 10 i art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214 ze zm.) przez ich niewłaściwe zastosowanie. Wniosek kasacji dotyczył uchylecia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ocena prawna zaskarżonego wyroku opiera się na założeniu, że stosunki pracy mianowanych urzędników państwowych mają swą odrębną regulację tzw. pragmatyczną (ustawa z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych), że przepisy tej regulacji mają pierwszeństwo przed Kodeksem pracy (art. 5 KP) i wreszcie, że zakres ustawy pragmatycznej wyłącza zastosowanie art. 23¹ Kodeksu pracy. O ile ogólna zasada pierwszeństwa ustawy pragmatycznej w świetle art. 5 Kodeksu pracy nie budzi wątpliwości, to zastrzeżenia nasuwa stanowisko zaskarżonego wyroku co do wyłączenia art. 23¹ KP. Punktem wyjścia analizy zagad-

nienia zastosowania art. 23¹ KP do stosunków pracy pracowników urzędów państwowych powinno być wynikające z art. 5 KP zastrzeżenie pierwszeństwa dla regulacji pragmatycznej tylko do granic tej regulacji. Wszak: „przepisy kodeksu stosuje się w zakresie nie uregulowanym tymi przepisami”. Sąd Okręgowy - bez podania przesłanek swego stanowiska – poprzestał na stwierdzeniu, że przepisy ustawy o pracownikach urzędów państwowych wyczerpująco uregulowały (zwłaszcza w art. 10 i art. 13) sprawy związane z likwidacją i zmianą podmiotów zatrudniających (urzędów) oraz rozwiązaniem (zmianą) stosunków pracy państwowych urzędników mianowanych.

Stanowisko powyższe w odniesieniu do rozważanego w sprawie zagadnienia nie jest słuszne. We wskazanym przepisie Kodeksu pracy uregulowane zostały skutki prawne dla stosunku pracy: „przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę”. W takiej sytuacji – stosownie do art. 23¹ § 1 KP – nowy pracodawca z mocy prawa staje się stroną w dotychczasowych stosunkach pracy. Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego nie są równoważne z sytuacją uregulowaną w art. 23¹ KP regulacje wynikające z art. 10 i art. 13 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych. W żadnej z tych ostatnich regulacji nie chodzi o określenie skutku prawnego „przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę”. O ile zasadą art. 23¹ § 1 KP jest zachowanie dotychczasowego stosunku pracy pomimo zmiany pracodawcy wynikającej z „przejścia zakładu”, o tyle we wskazanych regulacjach ustawy o pracownikach urzędów państwowych, po pierwsze, nie chodzi o przejście zatrudniającego urzędnika zakładu pracy na innego pracodawcę, po drugie, zasadą tych regulacji jest określenie zmian warunków pracy urzędnika państwowego (art. 10) lub rozwiązanie z nim stosunku pracy (art. 13), a więc także cel tej regulacji jest zasadniczo odmienny od zasad art. 23¹ KP. W szczególności różnice te łatwo mogą być zauważone na tle art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, według którego to przepisu rozwiązanie stosunku pracy z urzędnikiem państwowym mianowanym może nastąpić w drodze wypowiedzenia w razie likwidacji urzędu lub jego reorganizacji (przy spełnieniu jeszcze dalszych określonych warunków). Wreszcie należy stwierdzić, że stanowisko zaskarżonego wyroku pozostaje w wyraźnej sprzeczności ze stanem faktycznym sprawy - w szczególności z zakresem dochodzonych w sprawie roszczeń wywodzonych z uwzględnieniem niespornych między stronami faktów, po pierwsze, że dotychczasowy pracodawca (Urząd Statystyczny w G.W.) został przejęty przez pozwany Urząd w Z.G. i po

drugie, że powódki stały się pracownikami tego pozwanego Urzędu na zasadzie art. 23¹ KP. Tak więc poza sporem pozostawało ukształtowanie stosunku pracy między stronami na zasadzie art. 23¹ § 1 KP, natomiast istotę sporu stanowiło to, czy pozwany będący nowym pracodawcą powódek zachował - przewidziane głównie w art. 23¹ § 5 KP – przesłanki zmiany warunków pracy i płacy.

Dochodzone w związku z tym roszczenia pozwu o uznanie wypowiedzenia zmieniającego za bezskuteczne (przywrócenie do pracy na dotychczasowych warunkach) nie należą do kategorii spraw określonych w art. 38 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, w których przysługuje specjalny tryb rozpoznawania sporów, z wyłączeniem właściwości sądu pracy.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy stwierdził, że kasacja pozwanego ma usprawiedliwione podstawy, gdyż wychodząc z błędnej oceny prawnej przepisów prawa materialnego Sąd Okręgowy bezzasadnie przyjął, iż droga sądowa w rozpoznawanej sprawie jest niedopuszczalna. Należało zatem orzec zgodnie z art. 393¹³ § 1 KPC, przy czym uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji wiąże się z ustalonymi przez Sąd drugiej instancji istotnymi brakami w zakresie oceny materiału dowodowego i uzasadnienia wyroku.

=====